

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין 5, (ב) לקמן מג: שבת עה, ר"ה כד: סנהדרין סח., (ג) שבת נד: ע"ש, (ד) [נע"י ליתא], (ה) [נע"י איתא א"ל ר' חנינא], (ו) [לעיל ח:י,] (ז) [נע"י א"ל רבי], (ח) [נע"י איתא גרילין], (ט) [נ"ל מתחם ונע"י ליתא וע"י חוסי' כתובות קג: ד"ה מומין], (י) [לעיל י:ח.], (י) [לקמן כד: שבת קי.], (יג) [ל"ל מתחם ונע"י ליתא וע"י חוסי' ערך תרה], (מ) ס"א ל"ג, (נ) [נדפויי' מהיל וכו"ה יע"ד], (ס) כ"ל כחאות' וכו"ה מהריע"ד.]

תורה אור השלם

- בי אתה בא אל הארץ אשר יי' אלהיך נתן לך לא תלמד לעשות פתובעת הזוים דההם: דברים יח ט
- למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני:
- הצור תמים פגלו יי' ולא נפרעמי מארנקי של זדקה: כל דרביי משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר דהא:

- דברים לב ד גדל העצה ורב העליקה אשר עינך פקחות על כל דרבי בני אדם לתת לאיש בדרךיו ובכרי מעליה:

ירמיהו לב יט

הגהות הב"ח
(א) גמ' וספר תורה מונח לך במחקר:

מוסף רש"י

ואין תהיות המתיים מן התורה. שזכר נמדדס'ס דדרשינן בנמרל מניין למתיים הממים מן המורה, ואפילו יא' מודה ומאמין שיחיו הממים אלא דלא רמזא בצוריתא סופר הוא האילי ועוקר שיש תחיית הממים מן המורה מה לנו ולאמונה ובי מהיכן הוא יודע שכן הוא, הלכן סופר גמור הוא (סנהדרין צ. ועיי' בגליון בשם ב"ש שאין זה מדברי רש"י.) להבין ולהורות. לומר להבין מפשיהם כמה הם מקולקלים ולחיות לגנץ לא מעשה כן וכן שזה הוא חק הגוים (דברים יח ט) או: שחול לעמוד בהן ואם יעשה נביא שקר לפניך שמצין שהוא מכשף (שבת עה.). דשתנא. טעניקון ד' דק' ט' נשים (קמטו בד.).

לפני אידיהן

להסלמד ענד דכסניא כו'. ומיהו הקצ"ה מדקדק עם הלדקיס

כחוט השערה (יבמות דף קסא:) ואפילו להסלמד יש לחוש לכבוד הרצ וקרא דלא תלמד לעשות במילי אחריתא מוקמה כמו נטיעת קישואין דסנהדרין (דף סח.) ודמות זורת לבנה דר"ג (ר"ה דף נד.).

בקוצה. אהל זונות כדכתיב (במדבר כה) אל הקוצה: **דקדקה.** לפסוע פסיעות נאות וכתיב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה: **שאדם דש בעקביו.** דקדוק פסיעות כי הכא. ל"א שאדם דורסן ברגליו שאין חשובין בעיניו כלום: **על כל דרכי.** אפילו דקדוק פסיעות: **שאסה יושב ועוסק בפורי.** והס גורו על כך: **דבר של טעם.** שהמריצה את צימו והרגה את חסידיו ועדיין קיימת: **כלום מעשה בא לידך.** ואשמע איך היית נוהג: **מנוס של פורים.** שהנחמים לסעודת פורים נתחלפו לי וחלקמים לעניים וסבור הייתי שארנקי של זדקה היא ולא נפרעמי מארנקי של זדקה: **מחלקך יפה חלקי.** הואיל והיית וומרן בממונק: **אראך צדך.** כלומר זו היא שכרה של תורה: **קלטונירי.** ממונה עליו: **פרקנא.** תרי וקצ חלי סאה דינרי זהוים: **נקט נפשיה כחד פרשא.** המקין ענייני לבשו כ אחד מן הפרשים: **דשטנא אנה.** דרך נשים לי: **מפרחנא מרסח.** כלומר אמתין לך עד שיפסוק לך ודוגמתו צ"ק בפרק מרובה (דף פ:) מאן תרח מתרח שמואל: **פגנא פנה.** את השלטון בכל עת שיעליל עליך פייסהו בממון: **וי שלמי.** כשיכלו הדיינין ממאי פלחנא: ^{מי}

השמים המליכוה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה [ומקהיל קהלות ברבים] וספר (א) מונה לך בחיךך אמר לו מן השמים ירחמו אמר לו אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר לי מן השמים ירחמו תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש אמר לו רבי (א)מה אני לחיי העולם הבא אמר לו כלום מעשה בא לידך (א)אמר לו(מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים אמר לו אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא והלכו כל גדולי רומי לקברו והספידוהו הספר גדול ובחזרתו מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו הביאוהו וכרכוהו בס"ת והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה אמרה לו בתו אבא אראך בכך אמר לה אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר קשה לי עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי מי שמבקש עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה אמר להן (א)גליון נשרפין ואותיות פורחות אף אתה פתח פיך ותכנס [בך] האש אמר להן מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבל הוא בעצמו אמר לו קלצטונירי רבי אם אני מרבה בשלהבת וגוטל ספוגין של צמר מעל לבך אתה מביאני לחיי העולם הבא אמר לו הן השבע לי נשבע לו מיד הרבה בשלהבת וגטל ספוגין של צמר מעל לבו יצאה נשמתו במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצאה בת קול ואמרה רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי (א)מוזמנין הן לחיי העולם הבא (ב)בה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים ברוריא דביתהו דר' מאיר ברתיה דר' חנינא בן תרדיון הואי אמרה לו זילא בי מלתא דיתבא אחתאי בקובה של זונות שקל תרקבא דדינרי ואול אמר אי לא איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא אי עבדה איסורא לא איתעביד לה ניסא אזל נקט נפשיה כחד פרשא אמר לה השמיעני לי אמרה ליה (א)דשתנא אנא אמר לה מתרחנא (ב)מרתח אמרה לו נפישין טובא (א)ואיכא טובא הכא) דשפירן מינאי אמר ש"מ לא עבדה איסורא כל דאתי אמרה ליה הכי אזל לגבי שומר דידה א"ל הבה (א)ניהלה אמר ליה מיסתפינא ממלכותא אמר ליה שקול תרקבא דדינרא פלגא פלח ופלגא להוי לך א"ל וכי שלמי מאי איעביד א"ל אימא אלהא דמאיר עגני ומתצלת א"ל ומי

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יח.

הוגה השם. פ"ה שדרשו צמ"צ אומיות ועושה צו מה שהוא חפץ ורוב העולם מפרשים שהיה קורא צפי' אומיות של שם המיוחד (א) בצומיות של שאר המיכות וזה אין לעשות כדאמר בפסחים ס"פ אלו עוצרין (דף ג.) לא כשאיני נכתב אני נקרא אני נכתב צי"ה ונקרא צא"ד ונראה לר"י שאין להזכיר אף אומיות י"ה כמו שגרילין העולם שהרי י"ה הוא שם המיוחד ועוד נראה להר"ר אלחנן כי גם אין להזכיר א"ד מאדני דהא א"ד מאדני י"ה מהשם אין נמחקין ש"ד משדי ז"צ מנצחות נמחקין וכן הגירסא (שצעות לה: ושם לה.) צפירוש ר"ח משמע שא"ד מאדני הוא שם כמו י"ה מה' ומיהו נראה לר"י להמיר דכיון דלא נמצא ככתוב דמה שהוא נמצא כתוב בספרים יש לומר שהסופרים כתבוהו כן ולא נתכוונו להזכיר את השם (וע"י חוסי' סוכה דף ה. ד"ה יו"ד): **להתלמד עבר.** פ"ה ומיהו הקצ"ה מדקדק כי

ונראה שלא היה כתוב בספרו אלא מאי טעמא איענש הוגה בפרהסיא היה ולכן הוזכר לתת טעם אחר: **מה אמה רואה.** שהיה נראה בעיניהם שהיה לו לראות שם דבר מימה או מלאכים או דבר אחר א"י כשציל שהיו שומעין קול האומיות הפורחות ולא היו יודעין מהו: **ואל יחבל עצמו.** אור"ת דהיכא שיראים פן יעצרום עובדי כוכבים לעצירה כגון ע"י יסורין שלא יוכל לעמוד בהם או הוא מזהה לחבל בעצמו כי הלא דיגיטין (דף ט:.) גבי ילדים שנשצו לקלון שהטילו עצמם לים (וע"ע חוסי' גיטין דף ט: ד"ה קפלו): **וכי שצמי מאי איעבד.** י"מ שהיה נותן להשלטון מס מן הזונות למספר גולגולתם ולכן היה שואל כי שלמי מה אעשה כי איך אתם מס העולה למספרם וכן יש לפרש צירש פירקא (לעיל דף ג:) שזוקס להושיע בהם זונות ולטוול מס מהם אזל רש"י פירש שכל שעה שיעלילו עליו שיסחדם בממון זה:

שלא יחזיקו המלכות והחלכו כל גדולי רומי לקברו והספידוהו הספר גדול ובחזרתו מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו הביאוהו וכרכוהו בס"ת והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על לבו כדי שלא תצא נשמתו מהרה אמרה לו בתו אבא אראך בכך אמר לה אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר קשה לי עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי מי שמבקש עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני אמרו לו תלמידיו רבי מה אתה רואה אמר להן (א)גליון נשרפין ואותיות פורחות אף אתה פתח פיך ותכנס [בך] האש אמר להן מוטב שיטלנה מי שנתנה ואל יחבל הוא בעצמו אמר לו קלצטונירי רבי אם אני מרבה בשלהבת וגוטל ספוגין של צמר מעל לבך אתה מביאני לחיי העולם הבא אמר לו הן השבע לי נשבע לו מיד הרבה בשלהבת וגטל ספוגין של צמר מעל לבו יצאה נשמתו במהרה אף הוא קפץ ונפל לתוך האור יצאה בת קול ואמרה רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי (א)מוזמנין הן לחיי העולם הבא (ב)בה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים ברוריא דביתהו דר' מאיר ברתיה דר' חנינא בן תרדיון הואי אמרה לו זילא בי מלתא דיתבא אחתאי בקובה של זונות שקל תרקבא דדינרי ואול אמר אי לא איתעביד בה איסורא מיתעביד ניסא אי עבדה איסורא לא איתעביד לה ניסא אזל נקט נפשיה כחד פרשא אמר לה השמיעני לי אמרה ליה (א)דשתנא אנא אמר לה מתרחנא (ב)מרתח אמרה לו נפישין טובא (א)ואיכא טובא הכא) דשפירן מינאי אמר ש"מ לא עבדה איסורא כל דאתי אמרה ליה הכי אזל לגבי שומר דידה א"ל הבה (א)ניהלה אמר ליה מיסתפינא ממלכותא אמר ליה שקול תרקבא דדינרא פלגא פלח ופלגא להוי לך א"ל וכי שלמי מאי איעביד א"ל אימא אלהא דמאיר עגני ומתצלת א"ל ומי

פר א מיי' פ"ג מהלכות משנה הלכה [ו] ח:
ב [מיי' פ"ו מהל' דעות הל' ז שו"ע י"ד ס"י קמ סעף א בהנה]:

רבינו חננאל

בעונש שהיה הוגה את השם באותיותיו בפרהסיא. שכל ההוגה את השם באותיותיו אין לו חלק לעוה"ב ואע"ג דהוא להתלמד עבד וכתוב לא תלמד לעשות אבל אזהר למד להבין ולהורות הוה ליה להגות בצינעה. וגורו על אשתו הריגה נענשה משום דלא מחיא ביה שכל מי שיש כבוד למחות ואינו מפתח נתפש. ונענשה בתו לישב בקובה דא"י יוחנן פעם אחת עברה בין גדולי רומי ואמרו כמה נאות פסיעותיה של ריבה זו ודיינו דכתיב עון עקבי יסובני עון שאדם דש בעקביו סובבין אותו ליום הדין. בשעת הוצאתן פתחו [כל] א' ואמ' הוא אמר הצור תמים פעלו וגו' אשתו אמרה אל אמונה ואין על בתו אמרה גדול העצה ורב העלילה אשר עינך פקוחות על כל דרכי (איש) [בני] האדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו: כרכוהו בס"ת שהיה קורא בו והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור כו': ברוריה דביתהו דר' מאיר ברתיה דר' חנניא בן תרדיון הואי אמ' ליה לבעלה זילא בי מילתא דיתבה אחתי בקובה של זונות שקל תרקבא דדינרי ואזיל. פי' דישתנא נידה: נפיש טובא כלומר הדם שותת ויורד עליה הרבה ואינה יכולה לישאר כו' עד